

Årsrapport 2022

God oral helse for hele befolkningen gjennom
tjenester av høy kvalitet

Tannhelsetjenestens
kompetansesenter
Øst

Innhold

Oppsummering	4
Leders beretning.....	5
Bakgrunn	6
Organisering og ledelse.....	7
Ny strategi for TkØ 2023-2026	10
Samfunnsansvar og omdømme	11
Organisasjonsutvikling.....	23
Forankring og samhandling	25
Finansiering av virksomheten	30
Vedlegg 1: TkØs forskningsprosjekter 2022.....	32
Vedlegg 2: Vitenskapelige publikasjoner 2022	41
Vedlegg 3: Presentasjoner og postere 2022.....	43

Oppsummering

I 2022 hadde TkØ 61 ansatte og har styrket ytterligere sin funksjon som et godt regionalt odontologisk kompetansesenter.

Det gjelder i pasientbehandlingen, utvikling og drift av kompetansehevede tiltak og gjennom forskningsvirksomheten. TkØ har levert oppgaver og tjenester som forventet og har utviklet virksomheten ytterligere.

Det ble henvist og behandlet 1 116 pasienter med spesifikt tverrfaglig vurdering. I realiteten er det langt flere pasienter som diskuteres tverrfaglig, selv om de er henvist for en spesifikk problemstilling. TkØ hadde i 2022 to spesialistkandidater i utdanningsløpet.

Ventetiden for tilrettelagt tannhelsetilbud- TOO er dessverre fortsatt lang, men har siden 2021 gått ned. Dette er en nasjonal utfordring og er tatt opp med nasjonale helsemyndigheter. I 2022 er det bevilget mer midler til ordningen, og TOO hos TkØ er bemannet noe opp, men det er begrensninger i nødvendige lokaler. Det er gjennomført flere møter med representanter i Stortingets Helse- og omsorgskomite og med representanter fra regjeringen for å synliggjøre utfordringer med ordningen og bidra med forslag til løsninger.

TkØ har i 2022 utviklet flere kompetansehevede tiltak som for eksempel kurs, seminarer og veiledning. Et

av kursene som ble utviklet i 2022 er e-læringskurset «Kontroll av maskinelt utstyr på sterilen». For å forbedre og styrke tiltakene, anskaffet TkØ i 2022 læringsplattformen its learning. TkØ har også styrket kompetansehevede tiltak for TOO-behandlere kraftig, både på regionalt og nasjonalt nivå og jobbet blant annet med å standardisere opplæringen innen TOO.

Forskningsaktiviteten ved TkØ øker fortsatt og større forskningsprosjekter med ekstern finansiering er godt i gang. Det har blant annet resultert i flere vitenskapelige artikler i 2022, og en av forskerne ved TkØ var representert på topplisten over forskere med flest publiseringspoeng i Norge. Forskningsavdelingen jobber aktivt med å utvikle samarbeid og nettverk med universiteter og forskningsinstitutter nasjonalt og internasjonalt. TkØ har sammen med Viken fylkeskommune tatt initiativ til oppstart av en nasjonal multisenterstudie innenfor TOO. Arbeidet fortsetter i 2023.

I tillegg til å produsere vitenskapelige artikler har TkØ vært i mediebildet gjennom intervjuer, og artikler til blant annet fagblader og tidsskrifter for tannhelsetjenesten og forskning.no. På slutten av 2022 påbegynte også TkØ arbeidet med oppgradering av www.tkost.no

Leders beretning

I 2022 har TkØ arbeidet videre med oppgaver innenfor sitt samfunnsoppdrag.

Vi har styrket vår posisjon som et regionalt odontologisk kompetansesenter lokalisert sentralt på Østlandet. I 2022 har vi lagt nye planer for TkØs fremtid gjennom en ny Strategi for årene 2023-2026.

Etter år med pandemi har det i 2022 vært «vanlig drift». Det gjelder både innen spesialistbehandling, kompetanseheving, forskning og i TOO-tilbudet. Imidlertid har pandemi-årene «tvunget» oss til å utvikle ny relevant kunnskap som har hatt direkte innvirkning på vår klinisk aktivitet. Eksempelvis er smittevernarbeidet videreutviklet, kursaktiviteten innenfor dekontaminering økt, nye rutiner utviklet for steril og pasientbehandling. Dette har gitt både organisatorisk og individuell læring og vekst.

Våre fylkeskommuner henviser pasienter til spesialistbehandling hos TkØ. Rundt 90 % av all pasientaktivitet er pasienter henvist fra fylkeskommunene. Det er positivt og gir et nært samarbeid om pasienter med klinikker og behandlere i fylkeskommunene. I tillegg åpner det for fagutvikling og -deling av kompetanse til beste for pasientene, eksempelvis gjennom hospitering og veiledning.

Gruppen «TkØ kompetanse» er etablert for å skreddersy målrettede opplæringstiltak for tjenesten. Med utgangspunkt i TkØs fagkompetanse og relevant forskningsaktivitet møtes behovene ute i tjenesten med relevante og målrettede opplæringstiltak.

Opplæringstiltakene er laget på ulike måter bl.a. som tradisjonelle forelesninger, workshops, digitale kurs ved bruk av digitale læringsplattformer, samt ved bruk av avatarer.

TOO-tilbudet er utviklet videre og det er ansatt flere for å møte pasientbehovet. Flere pasienter er behandlet ferdig i TOO enn tidligere. Samtidig har TkØ et stort ansvar for fag- og kompetanseutvikling på området. Dette er ivare tatt med mer profesjonelle tiltak for opplæring av nyansatte, videreutvikling av kompetanse i TOO, samt standardisering av kompetansetiltak.

Forskningsaktiviteten har fortsatt økt, og flere større forskningsprosjekter med ekstern finansiering er godt i gang. Flere vitenskapelige artikler er publisert i 2022. Nært samarbeid med tjenesten har vært en viktig forutsetning for praksisnær forskning og utvikling. Det setter vi stor pris på.

TkØ har blitt et solid kompetansesenter for regionen som oppfyller sitt formål. Dette hadde ikke skjedd uten stor innsats og engasjement fra alle ansatte. Takk til alle TkØ-ere som sammen har løftet faget og tjenesten til beste for pasienter og samfunn.

Hilde Vogt Toven
direktør

Bakgrunn

TkØ er ett av frem regionale odontologisk kompetansesenter i Norge.

TkØ er fra 2022 organisert som et fylkeskommunalt oppgavefellesskap etter kommunelovens¹ kapittel 19 og samarbeidet har i 2022 bestått av fylkeskommunene Innlandet og Viken. Viken har siden 2020 vært kontorfylke for TkØ. Senteret er lokalisert i Oslo.

Formålet med samarbeidet er drift og videre utvikling av et regionalt odontologisk kompetansesenter som skal:

- sikre tilgjengelighet til spesialisttannhelsetjenester og være henvisningsinstans for både offentlig og privat tannhelsetjeneste
- drive rådgivning overfor en samlet tannhelsetjeneste, den øvrige helsetjenesten og befolkningen i regionen
- organisere desentralisert klinisk praksis for spesialistkandidater i samarbeid med universitetene
- organisere og drifte klinisk praksis for spesialistkandidater på kompetansesenteret i samarbeid med universitetene

- bidra til forskning og faglig utvikling i tannhelsetjenesten
- bidra til rekruttering og stabilisering av tannhelsepersonell i regionen
- drive etterutdanning av tannhelsepersonell

TkØs kjernevirksomhet er knyttet til følgende hovedområder:

- spesialistbehandling
- forskning og fagutvikling
- kompetanseheving
- TOO – tilrettelagt tannhelsetilbud til tortur- og overgrepsutsatte og til dem med odontofobi.

Organisering og ledelse

De styrende organer er representantskap og styre.

Representantskap

Representantskapet er valgt av fylkestingene for fire år og de oppnevner et styre for TkØ.

Det er i 2022 avholdt tre møter i representantskapet.

Leder for representantskapet var i 2022 Inger Christin Torp fra Viken frem til april, deretter overtok Mari Gjestvang fra Innlandet.

Representantskapets sammensetning i 2020-2023		
Fylkeskommune	Representant	Vara
Innlandet	Mari Gjestvang	Even Eriksen/ Bjørn Jarle Rødberg Larsen
Innlandet	Erik Ringnes	Vegard Riseng
Viken	Inger Christin Torp/ Rune Fredriksen	Hoda Imad/ Brita Skallerud
Viken	Ida Ohme Pedersen	Roar Lund

Inger Christin Torp, mangeårig medlem og leder av TkØs representantskap, døde september 2022. Rune Henriksen er valgt som nytt medlem i representantskapet som Torps erstatter og med nytt varamedlem, Brit Skallerud. Bjørn Jarle Rødberg Larsen er av Innlandet fylkesting valgt som erstatter for Even Evensen.

Styre

Det er i 2022 avholdt fire møter i styret; tre digitalt og et i TkØs lokaler.

Styreleder er Per David Clee Søhoel, Viken fylkeskommune, nestleder er Claes Næsheim fra Innlandet fylkeskommune.

Styrets sammensetning i 2021-2022			
Fylkeskommune	Representant	Representant	Representant
Viken	Per David Clee Søhoel	Tore Østgård	Berit Binde
Innlandet	Claes Næsheim	Ola Selvaag	Gro Hilde Reinsborg
Ansattrepresentant fra TkØ	Eirin Skofterud frem til november/Ingrid Klepaker fra november		

Vara for Viken: Kjersti Helene Garberg (valgt fra oktober)

Vara for Innlandet: Farshad Alamdari (valgt fra oktober)

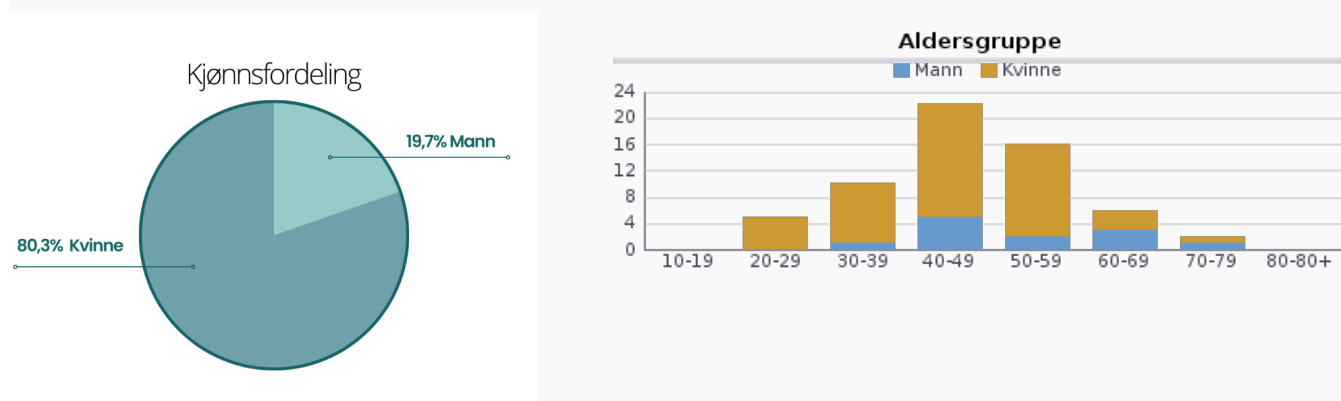
Vara for ansattrepresentant: Ewa Hovden frem til november deretter Marte-Mari Uhlen-Strand (valgt fra november).

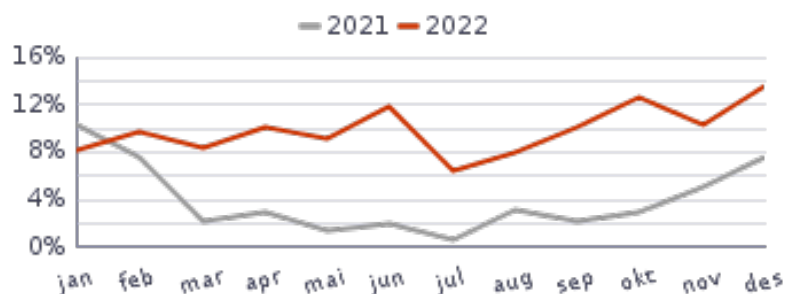

Ansatte

Ved utgangen av 2022 var det 61 ansatte med til sammen 41,5 årsverk. Kjønn- og alder fordelingen er slik:

I 2022 hadde TkØ et gjennomsnittlig sykefravær på 9,9 %. Sykefraværet har vært høyere i 2022 enn i 2021 (3,9 %). Særlig gjelder det i forskningsavdelingen (17,9 %) hvor det har vært flere ansatte med langvarig sykefravær. Det har ikke vært mulig å erstatte disse funksjonene med vikarer pga arbeidets karakter. Det er imidlertid tatt grep for å redusere sykefraværet i avdelingen. Også klinikken (sykefravær 8,9 %) har hatt fire langtidssykemeldte i 2022.

Fordeling av ansatte følger i tabellen under.

Enhet	Totalt	
	Ansatte	Årsverk
TKOST Forskningsenhet	16	11,4
TKOST Klinikkenhet*	27	18,8
TKOST/ledelse/stab og TOO	17	10,9
Konsulentavtaler **	1	0,4
Sluttsum	61	41,5

* vikar er ikke medregnet

**radiolog

Ny strategi for TkØ 2023-2026

I 2021 startet TkØ arbeidet med ny strategi for å erstatte «Strategien 2018-2022».

Arbeidet ble ferdigstilt i 2022. TkØs ledergruppe, representantskap, styre og ansatte hos TkØ har vært involvert i utviklingen av strategien. Det er også gjennomført en brukerundersøkelse blant ansatte i tannhelsetjenesten i Viken og Innlandet for å få tilbakemeldinger på TkØs oppgaver og funksjoner. Tilbakemeldingene har gitt et godt grunnlag for TkØs nye målbilder og satsinger frem til 2026.

Strategien er et redskap for eierne, styret, ledelsen i TkØ og ansatte for å tydeliggjøre felles mål og prioriteringer de neste fire årene. Strategien angir hovedretning og prioritering gjennom beskrivelse av fire målbilder.

Målbilder for TkØ 2023- 2026:

1. TkØ skal tilby tverrfaglige pasientsentrerte og kunnskapsbaserte tannhelsetjenester.
2. TkØ arbeider med å utjevne sosiale ulikheter gjennom bedring av oral helse.

3. TkØ er en sentral aktør i behovsdrevet forskning og innovasjon.
4. TkØ bidrar til økt kompetanse gjennom deling og samarbeid om forskning og fagutvikling.

Kompetanseplan 2022-2026

TkØ har sammen med fagorganisasjonene drøftet behovet for en kompetanseplan. Medarbeidere med god og riktig kompetanse er TkØs viktigste ressurs. Kompetanse er viktig for å lykkes med å skape kvalitet i tjenesten. Med en kompetanseplan vil TkØ ha oversikt over hvilken kompetanse TkØ har tilgjengelig og hva slags kompetanse det er behov for å skaffe. I 2022 har TkØ utviklet en kompetanseplan som et rammeverk for at egne ansatte er faglig oppdaterte, samtidig som virksomheten bygger organisatorisk læring og utvikling av TkØ innenfor egne kjerneoppgaver. Kompetanseplanen evalueres og korrigeres årlig.

Samfunnsansvar og omdømme

TkØ skal være en anerkjent og relevant tilbyder av tverrfaglig, pasientsentrert spesialistbehandling og en relevant forskningsinstitusjon.

Kommunikasjonskanaler

TkØ har redaktøransvar og driftsansvar for flere nettstedet.

www.tkost.no

TkØs egen nettside www.tkost.no inneholder informasjon om spesialistbehandling, forskning, fagutvikling og kompetansehevede tiltak. I slutten av 2022 startet arbeidet med oppgradering av nettstedet.

www.tooinfo.no

Nettsiden www.tooinfo.no er en nasjonal nettside om TOO-tilbudet. Målgruppene er pasienter/befolkningen, helse- og tannhelsepersonell og TOO-behandlere. TkØ sørger for drift, innholdsproduksjon, utvikling og administrasjon av nettstedet, og leder redaksjonsgruppen som består av representanter fra Faggruppen TOO, kompetansesentrene, fylkeskommunene og Koordineringsgruppen TOO.

www.tannbarnehus.no

Nettstedet www.tannbarnehus.no, er en del av det NFR-finansierte forskningsprosjektet Orchid. Nettstedet er en ressurside for sakkyndige tannleger som foretar kliniske rettsodontologiske undersøkelser av barn ved Statens Barnehus og driftes av TkØ.

www.geronett.no

Nettstedet www.geronett.no er rettet mot forskere innen tann- og helsetjenesten. Målet er å engasjere og skape mer forskningsaktivitet innen elders orale helse. Nettstedet driftes av Tannhelsetjenestens kompetansesenter Midt-Norge. TkØ er samarbeidspartner.

Andre informasjonskanaler

Den offentlige tannhelsetjenesten i Viken og Innlandet får informasjon om pasienttilbud og kompetansehevede tiltak for tannhelsepersonell gjennom møtevirksomhet, samlinger og dialog med tjenesten.

TkØ benytter seg av sosiale plattformer som Facebook, Vimeo, Instagram og LinkedIn for å nå ut til målgruppene. TkØ sender også ut regelmessig nyhetsbrev.

Klarspråk

Ny språkløv kraft trede i kraft 1.1.2022, hvor en av paragrafene er kravene om klarspråk. Med klarspråk menes korrekt, klar og brukertilpasset kommunikasjon. Dette påvirker TkØs informasjonsvirksomhet, innholdsproduksjon og bruk av kanaler og flater og er en kontinuerlig prosess.

Informasjonsmateriell og aktiviteter

TkØ gjennomfører årlig revidering av informasjonsmateriell som brukes i korrespondanse med pasienter og tannhelsepersonell. I 2022 var Den norske tannlegeforeningens landsmøte lagt til Lillestrøm. TkØ var derfor ansvarlig for organiseringen av felles stand for alle kompetansesentrene.

TkØ i media

TkØ skal være en synlig aktør for tannhelsetjenesten og for befolkningen. Tabellen viser en oversikt over artikler TkØ har skrevet og/eller blitt intervjuet/omtalt i 2022. For vitenskapelige artikler, se avsnittet «Publikasjoner» og vedlegg 2.

Tittel	Medier	Utgave
Munnhelse blant eldre som mottar hjemmetjenester	Tannstikka	06/22
Oral helse og oral helserelatert livskvalitet blant eldre som mottar hjemmesykepleie	Nor Tannlegeforen Tid	2022; 132: 944
Mange eldre har fortsatt dårlig tannhelse	forskning.no	01.10.2022
Implantatstøttet protetikk – en behandling egnet for alle?	Nor Tannlegeforen Tid	2022; 132: 732-5
Lokalisert juvenil spongiosisk gingival hyperplasi: En relativt ny sykdomsenhet	Nor Tannlegeforen Tid	2022; 132: 724-30
Forskning skal gi bedre tannhelsehjelp for barn utsatt for vold og overgrep	Tannstikka	03/22
Lill (50) var så redd tannlegen at hun aldri gikk dit	www.kk.no	04.06.2022
Filmer om tannbehandlingsangst	Nor Tannlegeforen Tid *Oppslag i Fagpressenytt 16.6.2022	2022; 132: 601
Nytt e-læringskurs om kontroll av maskinelt utstyr	Nor Tannlegeforen Tid *Oppslag i Fagpressenytt 16.6.2022	2022; 132: 600
Slik oppdager tannlegene overgrep mot barn	Stavanger Aftenblad	06.06.2022
Slik oppdager tannlegene overgrep mot barn	Bergens Tidende	06.06.2022
Slik oppdager tannlegene overgrep mot barn	Fædrelandsvennen	06.06.2022
Kan tannleger fange opp vold og overgrep av barn tidlig? Det vil norske forskere finne ut av	Dagens Medisin	23.05.2022

Tilrettelagt tannhelsetilbud- TOO

TOO er et tilrettelagt tannhelsetilbud til personer som har blitt utsatt for tortur, overgrep eller har odontofobi. Tilbudet finansieres av midler over statsbudsjettet.

TkØs TOO tilbudet består av:

- TOO tverrfaglige behandlerteam; skal sette pasienten i stand til å mestre tannbehandling gjennom eksponeringsterapi og kognitiv atferdsterapi.
- TOO tannbehandlerteam; skal gi pasientene tilrettelagt tannbehandling når de er ferdig hos tverrfaglig team og er i stand til å mestre tannbehandling.

Tabell: TOO ressurser – tverrfaglig team pr. 31.12.22

TOO ressurser – tverrfaglig team pr 31.12.22	TkØ (personer)
Tannleger	5
Tannhelsesekretærer	3
Psykologer	3
Pasientkoordinator	1
Tannpleier	1
Adm. Kompetanse, kommunikasjon	1 Delte stillinger

Det var til sammen 10,75 årsverk i TOO tverrfaglig behandler-team.

Tabell: TOO-ressurser i tannbehandler-team pr. 31.12.22

TOO tannbehandler-team pr 31.12.22	TkØ (personer)
Tannleger	4
Tannhelsesekretær	4
Tannpleier	1
Tannlegespesialister	Etter behov
Narkosefunksjon	Etter behov

TkØ og Oslo kommune ved tannhelsetjenesten samarbeider om TOO prosjektet. Oslos tverrfaglige team TOO var i 2022 samlokalisert med TkØs eget tverrfaglige team i TkØs lokaler.

Det er tannbehandler-team TOO hos TkØ og ved utvalgte tannklinikker i Oslo kommune. TOO- tverrfaglig team henviser pasientene til TOO-tannbehandler-team. Det kan være enten til TkØs behandler-team eller til tannhelsetjenesten i Oslo, avhengig av ledig kapasitet og hva som vurderes til det beste for pasienten. Pasientkoordinator har til enhver tid oversikt over tannbehandler-teamene i Oslo.

Pasientkoordinator har tett kontakt med TOO-tilbudet i Viken fylkeskommune, hvor det også samarbeides om pasienthåndtering og mottak av pasienter.

Det er faste samarbeidsmøter om TOO pasientbehandling både med tannhelsetjenesten i Viken fylkeskommune og i Oslo kommune. I tillegg er det møter om felles utvikling og forvaltning av TOO-tilbudet. TkØs TOO-team bistår Viken fylkeskommune med utvikling, samkjøring og etablering av rutiner for behandling av TOO pasienter.

TOO – antall pasienter behandlet av TkØ	2022	2021
TOO – ferdigbehandlet*	75	67
Vurdert og inkludert av psykolog fordelt på:	135	64
overgrepspasienter	74	
torturoverlevende	6	
odontofobi	55	
TOO narkosebehandling**	48	43

*Tallet gjelder kun for pasienter som har vært hos TkØ-TOO, internt henvist til TOO tannbehandlersteam TkØ

**Tannbehandling i narkose for TOO pasienter omfatter akuttbehandling, herunder smerte og infeksjonssanering de er ikke en del av tallet for ferdigbehandlet. TkØ har egen narkosefunksjon.

Behandling av TOO pasienter er omfattende og strekker seg over lang tid. Pasientene tas inn til en vurderingssamtale hos psykolog (1-3 timer). Deretter overføres pasientene til tverrfaglig behandlersteam for angstbehandling. Her deltar tannlege og tannhelsesekretær. Det settes opp gjennomsnittlig 5+5 timer til eksponering.

Når pasienten er klar til å motta tannbehandling, blir de overført til TOO tannbehandlersteam. Mange har stort og omfattende tannbehandlingsbehov og går til behandling flere ganger.

Underveis i behandlingsløpet vil mange ha behov for akuttbehandling og behandling i narkose.

Ventelister hos TOO-tilbudet	
TOO-tverrfaglig team (eksponeringsterapi)	52 (2021: 76-80 uker)
TOO-tannbehandlingsteam (våken tilstand)	4 uker *

*Ventetid til tannbehandlersteam gjelder fra pasienten er ferdig med eksponeringsterapi hos tverrfaglig team

Det er fortsatt lang ventetid i TOO tilbudet, men denne har gått ned siden 2021 (fra 76-80 uker i 2021 til 52 uker i 2022). Dette er en nasjonal utfordring og er tatt opp med nasjonale helsemyndigheter. I 2022 er det bevilget mer midler til ordningen. TOO-tilbudet hos TkØ er bemannet noe opp, men det er begrensninger i lokaler.

Kompetanseheving for TOO – regionalt nivå

TkØ har overordret ansvar for kompetanseheving og fagutvikling på TOO området i regionen. Fylkeskommuner i region øst, som har TOO tilbud, inngår egne avtaler med TkØ om kompetanseheving og fagutvikling. TkØ har inngått slike avtaler med henholdsvis fylkeskommunene Agder, Innlandet, Vestfold og Telemark, Viken og Oslo

kommune.

Arbeidsgruppen TOO-kompetanse

I 2022 ble kursgruppen «TOO kompetanse» etablert. Gruppen består av en representant fra hver av de nevnte fylkeskommunene i tillegg til tre representanter fra TkØ. Det er TkØ som leder gruppens arbeid. Arbeidet er videreført i 2022. Gruppen skal sørge for å utvikle og gjennomføre kompetansehevende tiltak for TOO-medarbeidere ansatt i Oslo kommune og i fylkeskommunene Agder, Innlandet, Viken og Vestfold og Telemark i tillegg til TkØ.

I 2022 gjennomførte TOO-kompetanse seks møter. I

tillegg har den enkelte deltaker i gruppen bidratt på digitale nettverksmøter og teamsmøter i forbindelse med opplæringspakker som har vært arrangert gjennom året. TOO-kompetanse bidro også i planlegging og gjennomføring av de regionale samlingene som ble arrangert for henholdsvis tannbehandler-team og tverrfaglig behandler-team. Alle aktiviteter i regi av TOO-kompetanse er blitt evaluert av deltakerne gjennom digitale spørreundersøkelser. Dette har gitt TOO-kompetanse

anledning til å utvikle og justere sine opplæringstiltak basert.

For å strukturere opplæringstiltakene inngikk TkØ i 2022 en avtale med en digital læringsportal, itslearning. TkØ publiserte faginnholdet til opplæringspakkene i portalen for å gjøre opplæringen mer fleksibel. Dette har vært et ressurskrevende arbeid, men tilbakemeldingene fra brukerne har vært ubetinget positive.

Tabell: Aktiviteter i regi av TOO-kompetanse

Kompetanseheving i regi av TOO-kompetanse (TkØ)	
Kurs for tverrfaglige behandler-team TOO	Digitale nettverkssamlinger: 28.april 31. oktober Regional samling, Drammen: 1.-2. juni
Kurs for tannbehandler-team TOO	Digitale nettverkssamlinger: 21. mars 27. september Regional samling, Oslo: 19.mai
Opplæringspakker for tverrfaglig behandler-team TOO	mars august /september november
Opplæringspakker for tverrfaglig tannbehandler-team TOO	februar oktober desember (ekstra tilbud)

Utvikling av mestringskurs for engstelige pasienter

TkØ søkte i 2022 ekstra midler fra Helsedirektoratet for å få redusert ventelistene. To medarbeidere ved TkØ deltok på et kurs i helsepedagogikk arrangert av helseforetaket Helse Sør-Øst. Kurset ga en innføring i hvordan arrangere mestringskurs for ulike pasientgrupper i helsetjenesten. Dette kan ha overføringsverdi til tannhelsetjenesten og det ble derfor igangsatt et pilotprosjekt høsten 2022 for å utvikle mestringskurs for pasienter med tannbehandlingsangst. I første omgang er målgruppen pasienter som står på venteliste til TOO-prosjektet. Målet

er gjennomføre et slikt kurs i løpet av våren 2023.

Rapport om veiledning

Som en forlengelse av arbeidet med opplæringspakker i TOO-kompetanse, ønsker TkØ å vurdere om veiledning kan brukes som et ledd i opplæringen og ferdighetstreningen innenfor TOO. Til nå har veiledning vært gjennomført internt på TkØ i tillegg til enkelte klinikker i Viken på forespørsel. TkØ har som nevnt inngått samarbeid med fem fylkeskommuner i region øst, og det har ikke p.t. vært praktisk mulig å tilby helhetlig veiledning og ferdigstrening

til alle nyansatte i TOO. Det ble derfor i 2022 nedsatt en arbeidsgruppe ved TkØ som fikk i oppdrag å utarbeide en faglig forankret anbefaling om hva ferdighetstrening og veiledning bør inneholde og hvordan det skulle organiseres. Rapporten er ferdigstilt februar 2023.

TOO-tilbudet nasjonalt

TOO er et stort og omfattende tilbud. Staten bevilger midler til ordningen etter søknad fra de regionale odontologiske kompetansesentrene og fra fylkeskommuner.

På nasjonalt nivå har man sett behov for å organisere tilbudet ved å etablere en nasjonal koordineringsgruppe TOO og en nasjonal faggruppe TOO. Begge gruppene arbeider for å bygge opp tilbudet, øke kunnskapen/fagområdet for å gi et likeverdig og tilpasset tilbud.

Direktør for TkØ er leder av den nasjonale koordineringsgruppen TOO. Gruppen har i 2022 hatt fire møter. Koordineringsgruppen har tatt initiativ til og gjennomført flere møter med Helse- og omsorgsdepartementet og Helsedirektoratet. Gruppen har oversendt brev til Helse- og omsorgsdepartementet som gjelder utfordringer med ordningen.

Det er også gjennomført flere møter med representanter i Stortingets Helse- og omsorgskomiteé og med representanter i regjeringen. Hensikten med møtene er

å synliggjøre utfordringer med ordningen og bidra med forslag til løsninger.

Helsedirektoratet har i 2022 etablert en arbeidsgruppe som har fulgt opp PWC (Price Waterhouse Coopers) nasjonale evaluering av TOO tilbudet <https://www.helsedirektoratet.no/rapporter/evaluering-av-tannhelsetilbud-til-personer-utsatt-for-tortur-og-overgrep-og-personer-med-odontofobi-too-tilbudet-rapport-fra-pwc>

Direktør for TkØ, som også er leder av nasjonal koordineringsgruppe TOO, har deltatt i dette arbeidet. I løpet av våren 2023 vil det foreligge en rapport med anbefalinger som gjelder pasientflyt, henvisningsproblematikk, samarbeidsutfordringer mm innen TOO.

Den nasjonale koordineringsgruppen og faggruppen har i 2022 tatt initiativ og utviklet en nasjonal strategi for TOO-tilbudet. Denne er drøftet med det nasjonale ledernetverket for den offentlige tannhelsetjenesten (NLDOT). Med bakgrunn i den strategien er det også laget en handlingsplan for TOO nasjonalt.

I den nasjonale faggruppen sitter psykologer og tannleger fra tverrfaglige team i tillegg til en representant fra universitetsmiljøet. Faggruppen har ansvar for å arrangere en nasjonal nettverkssamling for alle tverrfaglige team i

TOO. I 2022 ble nettverkssamlingen arrangert i Oslo, hvor TkØ stod for den praktiske gjennomføringen. Rundt 150 personer deltok. Innholdet på samlingen omfattet både faglige og administrative temaer knyttet til TOO.

Uavhengig hvem som er arrangør av de nasjonale nettverkssamlingene, har TkØ ansvar for informasjon om og påmelding gjennom www.tooinfo.no

Faggruppen har ønsket å standardisere opplæringen innen TOO. TkØs digitale opplæringspakker for TOO tverrfaglig team og TOO tannbehandler-team, som opprinnelig var utviklet for TkØs region, ble i 2022 også benyttet på nasjonalt nivå. Opplæringen for nye TOO tverrfaglig team ble gjennomført i forbindelse med den nasjonale nettverkssamlingen. TkØ og TOO-kompetanse stod for gjennomføringen av denne opplæringspakken.

Faggruppen har i 2022 nedsatt en nasjonal arbeidsgruppe som skal utvikle en felles opplæringspakke for nye medarbeidere i TOO. Denne arbeidsgruppen vil ta utgangspunkt i opplæringspakkene som er utviklet av TkØ sammen med «TOO-kompetanse». To medarbeidere fra TkØ er med i den nasjonale arbeidsgruppen. I 2022 hadde de to møter, og arbeidet fortsetter i 2023.

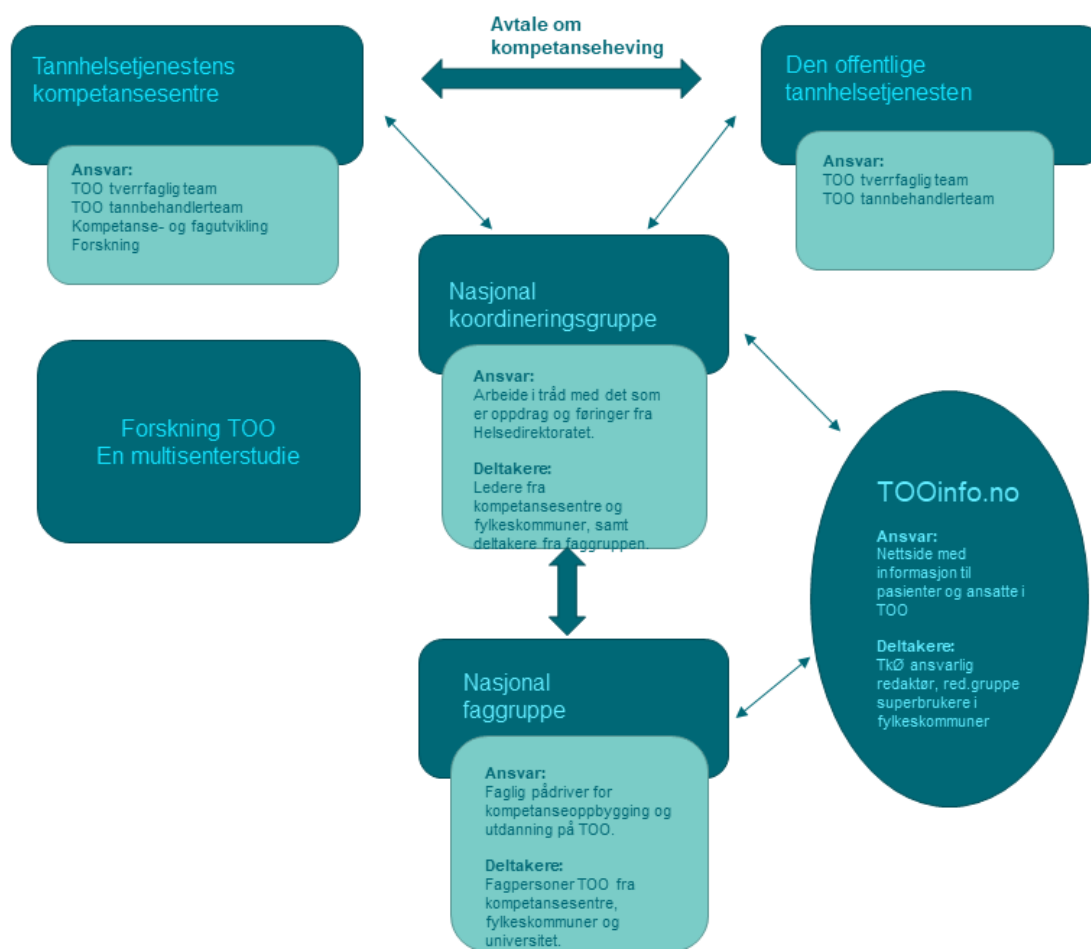
TkØ har ansvar for å utvikle og drifte den nasjonale nettsiden www.tooinfo.no Se egen omtale under kapitlet «Samfunnsansvar og omdømme».

TkØ har sammen med Viken fylkeskommune tatt initiativ til oppstart av en nasjonal multisenterstudie innenfor TOO. Det er bevilget midler fra Norges forskningsråd

(NFR) til Viken fylkeskommune for nettverksbygging og oppstart av et slikt arbeid i 2022. TkØ har sammen med tannhelsetjenesten i Viken arrangert to workshops til dette formålet. Arbeidet fortsetter i 2023.

Figur: organisering av TOO tilbudet nasjonalt

Organisering av TOO prosjektet nasjonalt

Spesialistbehandling

Spesialistklinikken har 13 lege- eller tannlegespesialister og to spesialistkandidater, i tillegg til fire allmennpraktikere med lang klinisk erfaring. Disse jobber ofte tett sammen om pasienter, særlig når det gjelder diagnostikk og behandlingsplanlegging. Det er satt av tid til dedikerte kasusdiskusjonsmøter, hvor også allmennpraktikerne deltar. Møtene gir en unik mulighet til å effektivt komme frem til omforente behandlingsplaner slik at pasienter og pårørende unngår å måtte reise mellom ulike spesialister.

Som det kommer frem i en av tabellene under, ble det i 2022 henvist til TkØ 1116 pasienter med spesifikt ønske fra henviser om en tverrfaglig vurdering. I realiteten er det langt flere pasienter som diskuteres tverrfaglig, selv om de i utgangspunktet er henvist for vurdering av en konkret problemstilling.

Antall pasienter eksternt henvist til TkØ i 2022, fordelt på fylkeskommuner og pasientgrupper:

	Viken	Innlandet	Oslo	Andre	Totalt
Gruppe A-pasienter	508	186	3	13	710
Gruppe B-pasienter	23	10	0	2	35
Gruppe C-pasienter	18	15	1	2	36
Gruppe D-pasienter	88	33	8	2	131
Gruppe E-pasienter	51	16	19	1	87
Gruppe F-pasienter	6	10	6	42	64
Gruppe G-pasienter	38	12	2	1	53
TOTALT	732	282	39	63	1116

Gr. A: barn og ungdom 0-18 år

Gr. B: psykisk utviklingshemmede

Gr. C: pasienter i institusjon eller med hjemmesykepleie

Gr. D: 19-20 åringer

Gr. E: pasienter innen fylkenes rusomsorg og psykiatri

Gr. F: voksne, ordinært betalende pasienter

Antall henvisninger fordelt på fagdisipliner og henvisende fylkeskommuner:

	Viken	Innlandet	Oslo	Andre	Totalt
Allmenn	185	24	6	14	229
Endodonti	32	15	1	6	54
Kirurgi	345	136	9	17	507
Pedodonti	89	46	0	5	140
Periodonti	11	6	3	4	24
Protetikk	47	36	13	13	109
Radiologi	6	1	0	0	7
Tverrfaglig	17	18	7	4	46
Totalt	732	282	39	63	1116

Antall henvisninger (total) til TkØ de siste tre årene (kun eksterne henvisninger):

2022	1116
2021	1043
2020	1116

Antall tannleger fordelt på fagdisipliner:

Fagdisiplin	Antall
Allmenntannlege*	4
Endodonti	2
Kirurgi	4
Pedodonti	2
Periodonti	1
Protetikk/bittfysiologi	3
Kjeveortopedi (vurdering)	1
Kjeve- og ansiktsradiologi	1
Spesialistkandidat protetikk/bittfysiologi	1
Spesialistkandidat pedodontist	1

*Inngår også i TOO tannbehandlersteam

Tallene inkluderer kun eksterne henvisninger. Unntaket er interne henvisninger til TOO tannbehandlersteam fra TOO tverrfaglige team og fra TOO tannbehandlersteam til spesialister.

Spesialistklinikken har en pasientkoordinator som sammen med klinikkssjef fordeler pasienter til spesialistene og organiserer narkoseteam (anestesilege og anestesisykepleier).

Narkoseaktivitetene har økt betydelig ved TkØ i løpet av 2022. Henvisningsmønsteret har endret seg noe ved at flere barn med oppsamlet behandlingsbehov og akuttbehandling, henvises for behandling i narkose. Dette gjelder først og fremst henvisninger fra offentlige

tannklinikker, men også fra sykehus, eksempelvis Drammen sykehus, som har henvist rundt 50 barn med oppsamlet behandlingsbehov. De 50 barna ble i 2022 alle ferdig behandlet ved TkØ.

TkØ har kapasitet til å behandle i narkose inntil fire dager per uke, hvorav på to operasjonsstuer to dager per uke. Det gir seks behandlingsteam per uke. I gjennomsnitt behandles tre pasienter på hver operasjonsstue per dag. Det betyr at mellom 15 og 20 pasienter får tannbehandling i narkose hver uke.

TkØ har avtale med Aneste AS om narkosefunksjon. Det er ukentlige tverrfaglige møter mellom spesialistene for å diskutere pasientkasus og planlegge pasientbehandling.

Antall pasienter behandlet i narkose ved TkØ i 2022:	
Narkose	Antall pasienter
Gr. A pasienter	188
Gr. B pasienter	21
Gr. C pasienter	6
Gr. D pasienter	7
Gr. E pasienter	15
Gr. F og G pasienter	12 + 3 = 15
TOO pasienter *	48

*Enkelte dager narkose på to behandlingsrom

* Egne TOO pasienter

Totalt ble det gjennomført 147 dager med tannbehandling i narkose.

Gruppe	Viken	Innlandet	Oslo	Andre
A	166	20		2
B	15	6		
C	5			1
D	3	4		
E	10	3	2	
F	2	1		9
G	1	1	1	

Ventetid ved TkØ per 31.12.2022

Ventelister hos TkØ	
Narkose	3-4 ukerzt
Spesialistbehandling	3-4 måneder

*Fra første vurdering til gjennomføring av tannbehandling i narkose.

**Fra henvisning er mottatt til første konsultasjon hos spesialist.

Forskning

Forskningsaktiviteten ved TkØ har økt betydelig de siste årene. Dette er et resultat av målretten arbeid over mange år. Blant annet har forskere aktivt jobbet med å utvikle samarbeid og nettverk med universiteter og forskningsinstitutter, både nasjonalt og internasjonalt.

Forskergruppen ved TkØ består av 16 ansatte i ulike stillingsbrøker. Flere forskere er tilknyttet ulike universiteter med vitenskapelig deltidsstillinger. Blant de fast ansatte er det fem som har doktorgrad. TkØ har to ph.d.-kandidater som har hovedveileder ved TkØ og fire stipendiater hvor forskere ved TkØ er biveiledere. Gradsgivende institusjoner er Universitetet i Sørøst-Norge (USN), OsloMet, Universitetet i Oslo (UiO) og Universitetet i Agder (UA), som TkØ har avtaler med.

Praksisnær forskning

Praksisnær forskning er prioritert forskningsområde og innebærer tett samarbeid med tannhelsetjenesten og andre relevante helsetjenester. Et viktig mål ved praksisnær forskning er at resultatene kan overføres og være nyttig for helsetjenesten, og på den måten komme pasientene og befolkningen til gode.

Ekstern finansiering av forskningen ved TkØ

TkØ har i dag to eksternfinansierte forskningsprosjekter; "Connecting ORAL health-and home care service for patients receiving home care in Norway (CORAL)" og Oral health care services for Children victims of violence and sexual abuse (Orchid), se vedlegg 1. Begge prosjektene har finansiering til 2025. Prosjektene bidrar sterkt til omdømme- og nettverksbygging, både nasjonalt og internasjonalt.

Videre har TkØ sammen med fylkeskommunene Innlandet og Agder fått bevilget midler fra NFR til tre doktorgradsprosjekter gjennom ordningen Offentlig sektor-ph.d (OFFPHD). Slike midler bidrar til kunnskapsoppbygning og økt forskningsaktivitet i tannhelsetjenesten, som er i tråd med TkØ sitt mandat.

Se avsnittet «Publikasjoner» og vedlegg 2 for oversikt over vitenskapelige artikler.

For oversikt over forskningsprosjekter ved TkØ, se vedlegg 1.

Organisasjonsutvikling

TkØ skal være

- En utviklingsorientert virksomhet tilpasset samfunnets behov
- En attraktiv og inkluderende arbeidsplass

Intern kompetanseheving

Ansatte hos TkØ har tatt etterutdanning, deltatt på flere kurs og seminarer:

- Deltakelse på Dekontamineringsdagene 2022
- Faglunsjer for alle medarbeidere ved TkØ. Hver avdeling ansvarlig for tema
- Fellesmøter for alle medarbeidere ved TkØ, og avdelingsvis møter/samlinger gjennom hele året
- Felles seminar for alle medarbeidere ved TkØ, Voksenåsen 8.-9. desember. Kommunikasjon.
- Innføringskurs for forskningsadministratorer: NARMAs kompetanseprogram
- Interne kurs i regi av Viken fylkeskommune innen økonomi, HR, innkjøp, strategi og ledelse, HMS, miljøfyrårn
- Intern videoveiledning for ansatte på klinikk og TOO
- Kurs i helsepedagogikk i regi av Helse Sør-Øst over fem dager for to medarbeidere
- NOFOBI-2022
- Nye TOO-medarbeidere i TOO-prosjektet (tverrfaglig og tannbehandler-team) har gjennomført systematisk opplæring i form av opplæringspakker utviklet av «TOO-kompetanse»
- Pasientsikkerhetskonferansen 2022
- Videreutdanning (2021-): Bachelor i regnskap og økonomirådgivning ved BI
- Videreutdanning (2020-2022): Master i «Samfunn og helse, studieretning i helsefremmede arbeid» ved Universitetet i Sørøst-Norge
- Videreutdanning (2021-2024): Master i «Tverrfaglig Helseforskning» ved Universitetet i Oslo, Institutt for helse og samfunn, Avd. for tverrfaglig helseforskning
- Årstudium (2021-2023): Design og kommunikasjon i digitale medier ved OsloMet

Administrasjon og fellesfunksjoner

HMS

- Hjertestarterkurs (tre timer) for alle ansatte
- Tilbud om fellestrening hver onsdag
- Bedriftslag i Holmenkollstafetten
- Kurs for verneombud
- Forbedring av vannkvalitet til klinikk/uniter:
Gjennomgang av vannforsyning og rens av vanntilførsel på samtlige behandlingsrom.
Forbedring av rutiner mm. Samarbeid med Dental Miljø Teknikk (DMT)
- Opplæring i bruk av testing av medisinsk utstyr for bruk i dekontamineringsprosessen.
- Bedre instrumentflyt og forankring av rutiner på steril
- Det har vært gjennomført jevnlig møter med tannhelsesekretærer på klinikk og i TOO gjennom 2022. Målet har vært å forenes om enhetlige rutiner og arbeidsfordeling i dekontamineringsprosessen. En synergieffekt har vært bedre samhold og dialog på tvers av avdelinger.

- Endring av bemanningsrutiner i forbindelse med narkosefunksjonen. Det er etablert fulle narkoseteam på begge behandlingsrom til narkose.
- Tilrettelegging for trening i arbeidstiden.

Avvikshåndtering

Informasjon og opplæring i Vikens nye avvikssystem. Dette har blitt avholdt avdelingsvis og gjennomgått på fellesmøte. I 2022 ble det totalt mottatt åtte avviksmeldinger.

Miljøfyrtårn

TkØ ble 12. desember 2019 sertifisert som Miljøfyrtårn av Stiftelsen Miljøfyrtårn. Sertifiseringen er tre-årig og TkØ har derfor jobbet med resertifisering høsten 2022. TkØ ble godkjent igjen som Miljøfyrtårn 19. desember 2022.

TkØ leverer årlig statusrapporter om sitt miljøarbeid. Årlig rapport ble sendt inn april 2022.

Renhold

TkØ har bidratt med en representant i en arbeidsgruppe for anskaffelse av ny rammeavtale med leverandør av renholdstjenester i Viken fylkeskommune. Avtale med nåværende leverandør er sagt opp, og oppstart av ny leverandør startet opp 1. juli.

Forankring og samhandling

TkØ skal være godt forankret i tannhelsetjenesten gjennom aktiv samhandling. TkØ skal ha et utstrakt samarbeid med relevante helse- og omsorgstjenester nasjonalt og internasjonalt.

Samhandling

Innspill til Tannhelseutvalget

Regjeringen har i 2022 nedsatt et nasjonalt Tannhelseutvalg som skal ha en helhetlig gjennomgang av tannhelsetjenesten, herunder organisering, finansiering og loververket inkludert regulering og rettigheter. Se <https://nettsteder.regjeringen.no/tannhelseutvalget/>

TkØ har sendt et innspill til Tannhelseutvalget om behovet for tverrfaglige spesialisttjenester og oppfølging av pasienter med spesielle problemstillinger. TkØ har også gitt innspill på organisering av narkosefunksjon, behovet for strukturerte kompetansetiltak for tjenesten og utvikling av nye innovative tjenester gjennom praksisnær forskning og utvikling.

Offentlig utredningsarbeid og annet forskningsrelatert arbeid

I 2022 har TkØ vært involvert i følgende aktiviteter:

- deltakelse i NTFs gruppe for samfunns odontologiske nettverk- SANE
- deltakelse i referansegruppe til prosjektet «Universell utformingshjelp for sosial medier (UU-hjelp SoMe)» ved Universell Utforming AS
- deltaker i nasjonal faggruppe TOO
- deltakelse i nasjonal gruppe for Forskning og Innovasjon, opprettet av Helsedirektoratet
- deltakelse i tre ulike programgrupper om Nasjonale retningslinjer for helse- og sosialfagutdanningene (RETHOS)RETHOS
- Helsedirektoratets arbeidsgruppe for oppfølging av TOO-evalueringen fra 2021
- leder av nasjonal koordineringsgruppe TOO.

Kompetansehevende tiltak for tannhelsepersonell 2022

TkØ har en rådgivende rolle overfor tannhelsetjenesten. Rollen ivaretas gjennom blant annet veiledning av personell ved pasientbehandling, hospitering, prosjektbistand og kurs og seminarer hos TkØ. Målet er å heve kompetansen hos tannhelsetjenesten og gi tannhelsepersonell praktisk og anvendbart læringsutbytte.

Arbeidsgruppen TkØ-kompetanse

I 2022 initierte TkØ et ytterligere samarbeid med fylkeskommunene Innlandet og Viken. Den tidligere kursgruppa ved TkØ ble utvidet med to representanter, en fra hver av de nevnte fylkeskommunene. Kursgruppa endret navn til «TkØ kompetanse». De to representantene, ledergruppa ved TkØ og representanter fra avdelingene ved TkØ utgjør «TkØ kompetanse». Målet er å forankre og iverksette det kompetansehevende arbeidet. Det ble arrangert et oppstartsmøte oktober 2022 hvor TkØ presenterte utkast til mandat og plan for kompetansehevende arbeid. Det videre arbeidet med innspill på opplæringstiltak og utvikling av disse fortsetter i 2023.

Prosessbaserte gruppekurs og e-læringskurs

Våren 2022 arrangerte TkØ «Smittefritt på tannklinikk». Gruppekurset inneholder fire moduler, som avholdes over en periode på ca. 6-8 uker. TkØ arrangerte kurset med alle modulene våren 2022. Siden kurset ble revidert og relansert i 2021 er det til sammen ca. 160 som har tatt kurset.

Nytt e-læringskurs om dekontaminering lansert

Vinteren 2022 lanserte TkØ e-læringskurset «Kontroll av maskinelt utstyr på sterile». Kurset består av syv leksjoner og er et samarbeid med «Nasjonalt kompetansetjeneste for dekontaminering (NKD).

E-læringskurs	
Kurstittel e-læring	Målgruppe
Sammenhengen mellom perioden tål helse og allmennhelse	Tannleger og tannpleiere
Kontroll av maskinelt utstyr på sterile	Klinikkledere, tannhelsesekretærer og de med ansvar for strilen
Test om forskriving av antibiotika	Tannleger
Test i instrumentlære	Tannhelsesekretærer
Din meldeplikt til barnevernet (under revisjon)	Tannhelsepersonell

I 2022 startet arbeidet med å utvikle e-læringskurs om sporsikring rettet mot sakkyndige tannleger. Utvikling av kurset er en del av forskningsprosjektet Orchid. Ressurser fra TkØs stab bistår forskningsprosjektet i arbeidet. Kurset vil være ferdig i løpet av første halvår 2023.

Filmer til tannhelsepersonell

TkØ har flere filmer rettet mot tannhelsepersonell tilgjengelig på tkost.no. Høsten 2022 startet TkØ arbeidet med å lage filmer rettet mot tannleger om prosedyren for påsetting og bruk av kofferdam. TkØ får bistand fra kommunikasjonsavdelingen i Viken til filming og redigering av filmer. Arbeidet vil ferdigstilles i løpet av første halvår 2023.

Filmer	Målgruppe
Fem filmer om kirurgisk oppdekning og kirurgisk håndvask	Tannhelsesekretærer
Filmer om tilrettelagt tannbehandling (14)	Tannhelsepersonell
Filmer om tannbehandlingsangst (27)	Pasienter

Utviklingsprosjektet «Tenner, skam og angst» ble avsluttet desember 2021 og filmene har siden 2022 vært tilgjengelig på toinfo.no. TkØ var hovedsamarbeidspartner til prosjektleder Kompetansesenteret Tannhelse Midt (TkMidt). Filmene brukes på flere områder blant annet innen pasientbehandling, pasientinformasjon, kurs til pasienter og tannhelsepersonell og fagutvikling.

Prosjektet var finansiert av Stiftelsen Dam gjennom Rådet for psykisk helse. TkØ jobber kontinuerlig med implementering av filmene og har regelmessig dialog med Rådet for psykisk helse og TkMidt.

Andre kurs/seminarer og opplæringstilbud 2022				
Kurstittel	Målgruppe	NTF -timer	Kanal/kurstype	Dato:
Digitalt kurs i panoramabilder (OPG)	Tannleger og tannpleiere	2	digitalt	21. april
Kurs i panoramabilder (OPG)	Tannhelseteamet	4	kurs i TkØs lokaler	5. mai
Kurs i intraorale røntgenbilder	Tannhelseteamet	3	kurs i TkØs lokaler	2. juni
Hvordan møte den redde pasienten?	Tannhelseteamet	4	kurs i TkØs lokaler	27. oktober
Behandling av leppe-kjeve-ganespalte-et teamarbeid	Tannleger og tannpleiere eller andre som er spesielt interesserte	4	kurs i TkØs lokaler	9. november
Workshop om barns rettigheter	Prosjektdeltakere i OrChid		digitalt	24 mars
Webinar om sporsikring	Tannleger		digitalt	5.mai
Seminar Orchid	Stipendiater og veiledere		Kristiansand	25.- 26. august
Workshop for alle i Orchid	Prosjektdeltakere		Kristiansand	9-10. november
Kurs på forespørsel				
Snusforebyggende arbeid Kreftpasienten-kan du nok?	Medarbeidere for klinikker i D2, Innlandet fk		TkØ	20. mai
Kurs i radiologi	Medarbeidere for klinikker i D2, Innlandet fk		Distriktsmøte Hamar	23. august
Kurs i MIH	Medarbeidere ved Moss tannklinikk		Moss tannklinikk	20.september
Hygiene og munnstell	Kreftforeningen		Jessheim	13. oktober
Kurs i radiologi	Medarbeidere for klinikker i D5, Innlandet fk		Distriktsmøte Lillehammer	3.november
Kurs i panoramabilder (OPG)	Medarbeidere ved Sørumsand tannklinikk		Sørumsand tannklinikk	7.november

Hospitering og veiledning ved klinikk

Hospitering ved TkØ for tannhelsepersonell			
Hospiteringer (antall dager) *	2020	2021	2022
	37	14	41
Veiledning hos TkØs spesialister			
	2020	2021	2022
Registrerte telefonkonsultasjoner	481	1237	1211
Registrerte e-postkonsultasjoner	742	851	773

*Det kan ha vært flere enn en person på hospitering samme dag. Gjelder både tannhelsepersonell, spesialistkandidater og studenter

Prosjektbistand ved forskningsavdelingen

En viktig oppgave for TkØs forskningsavdeling er å yte prosjektbistand til regionen. Det kan for eksempel være å vurdere prosjektbeskrivelse, metodevalg eller bistå ved analyse. I 2022 har forskere ved TkØ bidratt som rådgivere for tannhelsetjenesten når de planlegger nye prosjekter.

I 2022 har TkØ revidert skjema for rådgivning og veiledning for prosjektarbeid ved TkØ. Skjemaet ligger på tkost.no. For å bistå brukerne ytterligere har TkØ også publisert tips på tkost.no om hvordan komme i gang med prosjektarbeid og informasjon om hvordan TkØs forskningsavdeling kan hjelpe.

Samarbeid med tannhelsetjenestens kompetansesentre

TkØ samarbeider med de andre kompetansesentrene innen flere områder. Årlig arrangeres det flere seminarer for lederne av de regionale odontologiske kompetansesentrene og for forskningslederne.

Samarbeid innen forskning

Kompetansesentrene deler noen felles forskningsadministrative funksjoner. Alle kompetansesentrene har tilgang til felles vitenskapelig bibliotek. Det er TkØs forskningsavdeling som er ansvarlig for biblioteket og er superbruker for rapportering til CRISTIN for samtlige kompetansesentre.

Kompetansesentrene samarbeider også om noen forskningsprosjekter. Et slikt prosjekt er «HUNT tannhelse», hvor TkØ samarbeider med TkMidt. Et annet samarbeid er med Tannhelsetenesta kompetansesenter - TkVestland om forskningsprosjektet «HUSK - Helseundersøkelsene i Hordaland».

Forskningsprosjekter hos TkØ

Nedenfor følger en opplisting av alle forskningsprosjekter som TkØ har deltatt i og/eller har vært prosjekteier for i 2022. Mer informasjon om det enkelte prosjekt er beskrevet i vedlegg 1.

Alle prosjektene er presentert på www.tkost.no og i CRISTIN (2022).

Samhandling for bedre tannhelsetjeneste til hjemmeboende pasienter - CORAL:

- Orchid: Oral health care services for Children victims of violence and sexual abuse. Tannhelsetjenester til barn og unge utsatt for vold og seksuelle overgrep.
- PAPRIKA prosjekt: PASientbehandling av dyp PRImær Karies
- GERONETT-Gerodontologisk nettverk for forskning og kompetanseutvikling om oral helse hos eldre

- Tidlig identifisering og forebygging av redusert oral helse hos hjemmeboende eldre i Innlandet/Hedmark fylkeskommune
- Endring i mikrobiomet ved snusinduserte lesjoner i slimhinnen
- Orale effekter av snusbruk blant unge
- Betydningen av motivasjon og psykologisk behovsstøtte for håndtering av angst og oral helseatferd hos TOO-pasienter
- Tannhelse blant voksne i Nord Trøndelag (HUNT4 studien): forekomst, utvikling over tid og risikoindikatorer
- Fluorpenstring eller fissurforssegling? Forebygging av karies okklusalt i første molar, en praksisnær intervensjonsstudie i tannhelsetjenesten.
- Mot å lukke evidens-praksis gap i håndtering av dype karieslesjoner: spørreskjemastudier med 10 års intervall blant tannleger i Litauen
- Karbonanhydrase 6 gen kopinummervariasjon og karies
- Nivåer og sammensetning av partikler og flyktige og reaktive organiske forbindelser på tannlegekontorer.

Publikasjoner

Produksjonen av vitenskapelig artikler har hatt en sterk økning de siste tre årene:

Vitenskapelig publikasjoner 2020-2022	
2022	15
2021	13
2020	8

For oversikt over publikasjoner, se vedlegg 2.

For oversikt over presentasjoner og postere, se vedlegg 3.

Finansiering av virksomheten

TkØ skal ha en trygg og forutsigbar finansiering. TkØ har i hovedsak fire finansieringskilder. Øremerket tilskudd fra Helsedirektoratet, basistilskudd fra fylkeskommunene, pasientinntekter og forskningsmidler.

§ 5-6. Økonomisk oversikt etter art – drift (tall i 1 kroner)					
		Regnskap 2022	Regulert budsjett 2022	Opprinnelig budsjett 2022	Regnskap 2021
	Driftsinntekter				
5	Andre overføringer og tilskudd fra staten	-47 369 653	-47 400 581	-44 032 999	-36 867 166
6	Overføringer og tilskudd fra andre	-8 381 417	-6 865 523	-6 360 000	-7 663 340
8	Salgs- og leieinntekter	-14 887 308	-18 020 600	-17 498 948	-11 348 627
9	Sum driftsinntekter	-70 638 378	-72 286 704	-67 891 947	-55 879 133
	Driftsutgifter				
10	Lønnsutgifter	30 812 828	41 307 865	31 192 915	25 954 701
11	Sosiale utgifter	8 045 153	9 963 656	9 427 813	7 309 489
12	Kjøp av varer og tjenester	25 271 491	34 263 402	27 271 219	19 865 980
13	Overføringer og tilskudd til andre	1 560	0	0	46 263
15	Sum driftsutgifter	64 131 032	85 534 923	67 891 947	53 176 433
	Brutto driftsresultat	-6 507 346	13 248 219	0	-2 702 700
	Finansinntekter/Finansutgifter				
20	Renteutgifter	512	0	0	439
22	Netto finansutgifter	512	0	0	439
24	Netto driftsresultat	-6 506 834	13 248 219	0	-2 702 261
	Disponering eller dekning av netto driftsresultat:				
25	Overføring til investering	0	0	0	0
26	Avsetninger til bundne driftsfond	13 839 399	-970 000	0	2 702 261
27	Bruk av bundne driftsfond	-7 332 565	-12 278 219	0	0
28	Avsetninger til disposisjonsfond	0	0	0	0
29	Bruk av disposisjonsfond	0	0	0	0
30	Dekning av tidligere års merforbruk	0	0	0	0
31	Sum disponeringer eller dekning av netto driftsresultat	6 506 834	-13 248 219	0	2 702 261
32	Fremført til inndekning i senere år (merforbruk)	0	0	0	0

§ 5-8. Balanseregnskapet		
Tall i 1 kroner	Regnskap 2022	Regnskap 2021
EIENDELER		
Utstyr, maskiner og transportmidler	6 526 537	8 515 668
Sum eiendeler	6 526 537	8 515 668
EGENKAPITAL OG GJELD		
Egenkapital		
Bundne driftsfond	-13 839 399	-7 332 565
Bundne investeringsfond	-2 067 119	-2 067 119
Sum egenkapital	-15 906 518	-9 399 684
Kortsiktig gjeld		
Annen kortsiktig gjeld	-74 888	-22 644
Sum egenkapital og gjeld	-15 981 406	-9 422 328

Vedlegg 1: TkØs forskningsprosjekter 2022

Nedenfor følger kort beskrivelse av alle forskningsprosjekter som TkØ har deltatt i og/eller har vært prosjekteier for i 2022. Alle prosjektene er presentert på www.tkost.no og i CRISTIN.

Prosjekttittel	Samhandling for bedre tannhelsetjeneste til hjemmeboende pasienter - CORAL		
Mål	CORAL skal utvikle ny kunnskap om behov for og organisering av tannhelsetjenester til eldre hjemmeboende pasienter.		
Bakgrunn	<p>God tannhelse betyr mye for vår generelle helse og livskvalitet. Konsekvenser av dårlig eller redusert munnhelse kan føre til alvorlige infeksjoner, store smerter og dårlig ernæring. Hjemmeboende pasienter trenger samordnede og koordinerte tjenester, hvor gode tannhelsetjenester er viktig del av tjenesteforløpet.</p> <p>Prosjektet skal derfor identifisere hva som hemmer og hva som fremmer helsetjeneste. Videre skal prosjektet utvikle og teste en vitenskapelig modell, som sikrer forsvarlig helsetjeneste og bedre samhandling mellom tannhelsetjenesten og pleie- og omsorgstjenesten. Det skal vi gjøre ved å følge en systematisk prosess, som bygger på UK Medical Research Council's framework (MRC) for komplekse intervensjoner.</p>		
Prosjekteier	Prosjekttype	Prosjektleder	Varighet
Universitetet i Oslo og TkØ	Forskningsprosjekt. Finansiert NFR.	Ragnhild Hellesø, professor Avd. for sykepleievitenskap, Universitetet i Oslo (UiO)	2020-2025
Samarbeidspartnere			
<ul style="list-style-type: none"> • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) (hovedsamarbeidspartner) • NTNU Gjøvik • Sintef • Pensjonistforbundet • Høgskolen Innlandet • Norges arktiske universitet (UiT) • Universitetet i Bergen (UiB) • Utviklingsentre for sykehjem og hjemmetjenester (USHT) • Humboldt-Universität zu Berlin • University of Groningen • VAR Healthcare 			

<p>Prosjekttittel</p>	<p>Orchid -Oral health care services for Children victims of violence and sexual abuse -Focusing on the clinical forensic dental examinations</p> <p>Tannhelsetjenester til barn utsatt for vold og seksuelle overgrep (Orchid) Nettside: tannbarnehus.no</p>		
<p>Mål</p>	<p>Målet med prosjektet Orchid er å sikre at tannhelsetjenesten tidlig kan identifisere vold og overgrep samt gi god behandling og oppfølging av de sårbare barna.</p> <p>Kunnskapen som utvikles i Orchid skal være med på å:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. sikre tidlig identifisering av vold og seksuelle overgrep mot barn på tannklinikker. 2. sikre pålitelig klinisk rettsmedisinsk tannundersøkelse. 3. sikre god oppfølging og tannhelsehjelp til barn og ungdom i sårbare livssituasjoner. 		
<p>Bakgrunn</p>	<p>Til tross for at tannleger har mye kunnskap om barns munnhelse, har det vært lite oppmerksomhet mot tannhelsetjenestens rolle i å oppdage og forhindre vold og overgrep.</p>		
<p>Prosjekteier</p> <p>TkØ</p>	<p>Prosjekttype</p> <p>Forskningsprosjekt. Finansiert NFR.</p>	<p>Prosjektleder</p> <p>Ewa Hovden, seniorforsker TkØ</p>	<p>Varighet</p> <p>2021-2025</p>
<p>Samarbeidspartnere</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandet sykehus HF (SSHF) • OsloMet, Universitetet i Agder • Karolinska Institutet • Den offentlige tannhelsetjenesten i Agder • Statens Barnehus Kristiansand • Statens Barnehus Tromsø • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Nord-Norge (TkNN) 			

Prosjekttittel	PAPRIKA- PASientbehandling av dyp PRImær Karies		
Mål	Hensikten med studien er å avdekke om boring/rensing av dype kariesangrep i ett besøk er bedre enn boring/rensing i to besøk. Dette for å skape et grunnlag for hvilken behandling som skal velges for fremtidige pasienter med dype kariesangrep. I tillegg ønsker vi å redusere forekomst av smerte og forekomst av rotfylling etter behandling av dype kariesangrep.		
Bakgrunn			
Prosjekteier Københavns Universitet, Odontologisk Institutt, København, Danmark	Prosjekttype	Prosjektleder Lars Bjørndal ph.d. Dr.Odont. Fagleder for Endodonti, lektor Odontologisk Institutt, Københavns Universitet	Varighet 2019-2025
Samarbeidspartnere			
<ul style="list-style-type: none"> • Københavns Universitet (Danmark) • Copenhagen Trial Unit (CTU) (Danmark) • Aarhus Universitetet (Danmark) • Moscow State University of Medicine and Dentistry (Russland) • Högskolan i Halmstad (Sverige) • Malmö Universitet (Sverige) • Karolinska Institutet (Sverige) • Gøteborg Universitet • Cardiff University (UK) • Dundee Dental Hospital (UK) 			

Prosjekttittel	Tidlig identifisering og forebygging av redusert oral helse hos hjemmeboende eldre i Innlandet/Hedmark fylkeskommune		
Mål	Legge til rette for et bærekraftig, helhetlig tjenestetilbud og integrerte pasient- og brukerforløp for eldre i hjemmetjenesten		
Bakgrunn	<p>Populasjon av eldre øker raskt og det er estimert at det vil være 1,4 millioner mennesker over 65 år i Norge i 2040. Man forventer derfor en betydelig økning i behovet for ulike helse- og omsorgstjenester, som for eksempel helsetjenester i hjemmet for denne gruppen. Den orale helsen hos eldre i hjemmetjenesten er ofte forsømt og konsekvensene av en dårlig oral helse kan føre til alvorlig sykdom og store smerter eller ha andre negative konsekvenser som følge av dårlig ernæring og psykososiale forhold.</p> <p>Dårlig oral helse kan forebygges ved hjelp av forbedret oral hygiene, som videre kan forbedre den generelle helsetilstanden hos de eldre. God munnhelse betyr mye for allmenntilstanden, ernæringstilstanden, kommunikasjon, utseende, selvfølelse, velbefinnende og livskvalitet. Forebyggende tiltak er viktige for å kunne forhindre forfall av oral helse og øke livskvaliteten.</p>		
Prosjekteier Innlandet/Hedmark fylkeskommune	Prosjekttype Offentlig sektor PhD, finansiert NFR	Prosjektleder Vibeke Ansteinsson, forskningsleder TkØ Ewa A. Sz. Hovden, seniorforsker TkØ	Varighet 2019-2023
Samarbeidspartnere			
<ul style="list-style-type: none"> • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst • Universitetet i Oslo, institutt for Helse og Samfunn (HELSAM) 			

Prosjekttittel	GERONETT-Gerodontologisk nettverk for forskning og kompetanseutvikling om oral helse hos eldre.		
Mål	Samordne og øke forskningsaktiviteten på gerodontologi samt øke kompetansen og bevisstheten om viktigheten av oral helse i andre helsetjenesteområder, både innen forskning, utdanning og i praksisfeltet, og slik tilrettelegge for tverrfaglige prosjekter. Nettside: www.geronett.no		
Bakgrunn	Det er et stort fokus på forskning og tiltak som skal gi befolkningen flere sunne år og tilrettelegge for en god alderdom. Dessverre har oral helse i altfor liten grad vært inkludert i denne satsingen, og vi vet lite om utviklingen i oral helse, om behandlingsbehov og om behandling som utføres i eldrebefolkningen. Dette kommer frem i forsknings- og innovasjonsstrategien fra Helse- og Omsorgsdepartementet «Sammen om kunnskapsløft for oral helse» på tannhelsefeltet (2017-2027).		
Prosjekteier Tannhelsetjenestens kompetansesentre	Prosjekttype Forskningsprosjekt, finansiert NFR	Prosjektleder Vibeke Bull, forskningsleder TkV-Rogaland	Varighet 2018-2022
Samarbeidspartnere			
<ul style="list-style-type: none"> • Kompetansesenter Tannhelse Midt (TkMidt) • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Nord-Norge (TkNN) • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Sør (TkS) • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Vest, Hordaland (TkV) • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Øst (TkØ) 			

Prosjekttittel	Klinisk rettsodontologisk undersøkelse av barn utsatt for vold og/eller seksuelle overgrep (KRu-barn)	
Mål	Etablere et tverrprofesjonelt samarbeid for å sikre helhetlig hjelpe-, behandlings- og oppfølgingstilbud til barn som er utsatt for omsorgssvikt, vold og/eller seksuelle overgrep. I tillegg skal prosjektet sikre kunnskapsbasert og treffsikker rettsmedisinsk diagnostikk i saker hvor det foreligger en anmeldelse.	
Bakgrunn	Gjennom sine kjerneoppgaver har Statens Barnehus blitt en tverrfaglig institusjon som rammer både politietterforskere, politiadvokater, rettsmedisinere og psykologer under samme tak. Tradisjonelt sett har det vært lite oppmerksomhet på tannhelsetjenesten i det sakkyndige arbeid ved volds og overgrepssaker. Dette til tross for at erfaring viser at barn utsatt for vold og overgrep ofte har betydelig og alvorlig karies samt dårlig munnhygiene og dårlige tannstellrutiner. For å sikre god og treffsikker rettsmedisinsk vurdering (diagnostikk) bør tannlegene være en del av det tverrfaglige rettsmedisinske teamet.	
Prosjekteier TkØ	Finansiering NFR	Prosjektleder Ewa A. Sz. Hovden, seniorforsker TkØ
Samarbeidspartnere <ul style="list-style-type: none"> • Sørlandet sykehus • Statens Barnehus i Kristiansand • Statens Barnehus i Tromsø • Tannhelsetjenestens kompetansesenter Nord Norge • Den offentlige tannhelsetjenestens i Aust-Agder • Karolinska Institutet • Rättsmedicinska enheten i Stockholm 		

Prosjekttittel	Orale effekter av snusbruk blant unge		
Mål	Kartlegge sammenhengen mellom snusbruk og uønskede orale manifestasjoner blant ungdommer i aldersgruppen 18-20 år.		
Bakgrunn	Fissurforsegling og pensling med fluor (Duraphat) er etablerte kariesforebyggende metoder ved behandling av barn og unge. Begge behandlingsmetoder benyttes ofte i tannhelsetjenesten og er i store deler av landet rutinebehandling ved undersøkelse av barn med økt kariesrisiko. Alle tannleger og tannpleiere i fylkeskommunene Innlandet og Viken ble via fylkestannleger invitert til å svare på en spørreundersøkelse.		
Prosjekteier TkØ	Prosjektleder Vibeke Ansteinsson, forskningsleder TkØ	Varighet 2016-2022	

Prosjekttittel	Betydningen av motivasjon og psykologisk behovsstøtte for håndtering av angst og oral helseatferd hos TOO-pasienter		
Mål	Å undersøke betydningen av motivasjon og psykologisk behovsstøtte for håndtering av angst og oral helseatferd, generell helse og livskvalitet hos TOO-pasienter.		
Bakgrunn	I dag finnes det begrenset informasjon om hvordan det går med pasientene etter avsluttet TOO-behandling. Det er derfor nødvendig med forskning for å studere effekten av angstbehandlingen, samt pasienttilfredsheten. Det er også viktig å kartlegge hva som kan bidra til å utvikle TOO-tilbudet, slik at det kan komme flere pasienter til nytte.		
Prosjekteier TkØ	Prosjektleder Vibeke Kranstad, ph.d. stipendiat	Varighet 2020-2023	

Prosjekttittel	Tannhelse blant voksne i Nord Trøndelag (HUNT4 studien): forekomst, utvikling over tid og risikoindikatorer		
Mål	Formålet med denne studien er å kartlegge tannstatus, karies- og behandlingserfaring blant voksne i Nord Trøndelag samt identifisere risikofaktorer som er knyttet til tannhelse i de forskjellige aldersgruppene.		
Bakgrunn	Kunnskap om tannhelse blant voksne i Norge er begrenset. Dette prosjektet vil benytte data som er samlet i helseundersøkelsen i Nord-Trøndelag (HUNT4), hvor 4935 deltakere var med i tannhelseundersøkelsen. Kartlegging av tannstatus ble gjort ved klinisk og radiologisk undersøkelse, mens spørreskjema opplysninger vil bli benyttet for å hente informasjon om sosioøkonomisk bakgrunn, livsstil og tannhelseatferd. Resultater fra prosjektet vil bringe ny kunnskap om tannhelse blant voksne i Norge og vil være viktige for planlegging og beslutninger for fremtidens tannhelsetjenester, utdanning og politikk.		
Prosjekteier TkMidt	Prosjekttype Forskningsprosjekt	Prosjektleder Hedda Høvik, forsker v/ TkMidt	Varighet 2017-2024
Medarbeidere TkØ Rasa Skudutyte-Rysstad, seniorforsker			

Prosjekttittel	Fluorpenstring eller fissurforsøgling? Forebygging av karies okklusalt i første molar, en praksisnær intervensjonsstudie i tannhelsetjenesten.		
Mål	Hensikten med studien er å sammenligne resin-basert fissurforsøgling og Duraphat fluorlakk som benyttes til å forebygge karies i tyggeflater i jeksler hos barn. Begge metoder brukes rutinemessig i tannhelsetjenesten.		
Bakgrunn	Kunnskapsgrunnlaget for kariesforebyggende effekt av de to metodene er pr i dag ufullstendig og det gir ikke god nok dokumentasjon for å anbefale den ene metoden fremfor den andre. Dette er en klinisk intervensjonsstudie med 3-års oppfølging. Risikobarn (6-, 7- og 8-åringer) på utvalgte tannklinikker i fylkeskommunene Innlandet og Viken inkluderes i studien.		
Prosjekteier TkØ	Prosjekttype Forskningsprosjekt	Prosjektleder Rasa Skudutyte-Rysstad, seniorforsker TkØ	Varighet 2017-2022
Samarbeidspartnere			
<ul style="list-style-type: none"> Innlandet fylkeskommune (Elverum, Gjøvik, Kongsvinger, Lena, Lillehammer, Raufoss og Valdres tannklinikk) Viken fylkeskommune (Fredrikstad og Halden tannklinikk) 			

Prosjekttittel	Nivåer og sammensetning av partikler og flyktige og reaktive organiske forbindelser på tannlegekontorer		
Mål	Måle nivåer av partikler og flyktige organiske forbindelser på tannlegekontorer. Se på den kjemiske sammensetningen av luften på tannlegekontorer og om ulike typer fyllingsmaterialer frigjør ulike typer partikler. Undersøke om disse nivåene mulig kan føre til uønskede helseeffekter hos tannhelsepersonell.		
Prosjekteier STAMI og TkØ	Prosjekttype Forskningsprosjekt/ stipendiatprosjekt	Prosjektleder Vibeke Ansteinsson, forskningsleder TkØ	Varighet 2017-2020
Samarbeidspartnere			
<ul style="list-style-type: none"> Statens Arbeidsmiljøinstitutt (STAMI) Nordisk institutt for odontologisk materialprøving (NIOM) 			

Prosjekttittel	Karbonanhydrase 6 gen kopinumervariasjon og karies		
Mål	Formålet er å undersøke sammenheng mellom CA 6 gen kopinummer og karieserfaring hos voksne.		
	Karies er fortsatt folkehelseutfordringen siden det er en av de mest utbredte og dyreste å behandle kronisk sykdommer globalt. Karies er en multi-faktoriell oral sykdom. Den nylige literature review identifiserte 27 gener assosiert med karies. Karbonanhydrase 6 (CA 6) er et av proteinene som kan vurderes som fremtidens biomarkør for karies. CA 6 katalyserer effektivt den reversible hydreringsreaksjonen av karbondioksid og antas å bidra til å akselerere den kjemiske reaksjonen fra karbonsyre til CO ₂ og H ₂ O til nøytralisering av plakktsyre.		
Prosjekteier	Prosjekttype	Prosjektleder Lina Stangvaltaite-Mouhat, seniorforsker, TkØ	Varighet 2021 – 2025
Samarbeidspartner University of Vilnius, UiT, The Arctic University of Norway			

Prosjekttittel	Mot å lukke evidens-praksis gap i håndtering av dype karieslesjoner: spørreskjemastudier med 10 års intervall blant tannleger i Litauen		
Mål	Formålet er å undersøke de foretrukne behandlingsalternativene for dype karieslesjoner og evaluere eventuelle endringer i dem innen 10 års intervall.		
	Dyp karieslesjon er en klinisk diagnose når kariesprosessen har trengt dypt inn i dentinet og fullstendig fjerning av kariesvev kan resultere i pulpaeksponering. Dyp karieslesjon kan forårsake smerte for en pasient, og den må behandles. Til dags dato finnes det flere forskjellige behandlingsalternativer. Det har vist seg at tannleger velger forskjellige alternativer som ikke alltid er i tråd med dagens vitenskapelige evidens.		
Prosjekteier	Prosjekttype	Prosjektleder Lina Stangvaltaite-Mouhat, seniorforsker, TkØ	Varighet 2021 – 2023
Samarbeidspartner University of Vilnius, Lithuanian Chamber of Dentists			

Vedlegg 2: Vitenskapelige publikasjoner 2022

Oversikt over vitenskapelige publikasjoner fra TkØs forskningsavdeling i 2022.

European student wellness, stress, coping, support and perceptions about remote dental training during COVID-19

Aleksejuniene, Jolanta; Hysi, Dorjan; Nikolovovska, Julijana; Stangvaltaite-Mouhat, Lina; Chalas, Renata; Oancea, Roxana; Richardas, Kubilius; Lipski, Mariusz; Sarna-Boś, Katarzyna; Puriene, Alina.
European journal of dental education 2022

Association between Carbonic Anhydrase VI (CA VI) gene copy number and dental caries experience.

Al-Mahdi, Rania Ali Muhsen; Stangvaltaite-Mouhat, Lina; Aleksejuniene, Jolanta; Stankeviciene, Indre; Tømmerås, Berit; Puriene, Alina; Al-Haroni, Mohammed.
Caries Research 2022

Prevalence of and factors associated with dental service utilization among early elderly in Lithuania.

Drachev, Sergei Nikolaevich; Puriene, Alina; Aleksejuniene, Jolanta; Stankeviciene, Indre; Stangvaltaite-Mouhat, Lina.
BMC Health Services Research 2022 s. 1-9

Oral health and oral health-related quality of life among older adults receiving home health care services: A scoping review. Henni, Silje Havrevold; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Ansteinsson, Vibeke Elise; Hellesø, Ragnhild; Hovden, Ewa Alicja Szyszko. Gerodontology 2022

Periapical status transitions in teeth with posts versus without posts: a retrospective longitudinal radiographic study.

Hæreid, Marika Koutsouri; Stangvaltaite-Mouhat, Lina; Ansteinsson, Vibeke Elise; Mdala, Ibrahimu; Ørstavik, Dag Solmund.
Acta Odontologica Scandinavica 2022

The validity of self-reported number of teeth and edentulousness among Norwegian older adults, the HUNT Study.

Høvik, Hedda; Kolberg, Marit; Gjøra, Linda; Nymoen, Line Cathrine; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Hove, Lene Hystad; Sun, Yi-Qian; Natland Fagerhaug, Tone.
BMC Oral Health 2022; Volume 22. (1)

Using storytelling in undergraduate dental education: Students' experiences of emotional competence training.

Johnsen, Jan-Are Kolset; Borit, Melania; Stangvaltaite-Mouhat, Lina.
European journal of dental education 2022 s. 1-9 UiT THTKS

How does indirect air-cooling influence pulp chamber temperature in different volume teeth and absence/presence of resin-based composite during light curing?

Mouhat, Mathieu; Stangvaltaite-Mouhat, Lina; Finnäs, Emil; Andersen, Amani; Evertsen, Anneli Lirhus; Nilsen, Bo Wold.
BMC Oral Health 2022; Volume 22. (1) s. 1-10

Dental caries in a Norwegian adult population, the HUNT4 oral health study; prevalence, distribution and 45-year trends.

Rødseth, Siri Christine; Høvik, Hedda; Schuller, Annemarie A.; Bjertness, Espen; Skudutyte-Rysstad, Rasa.
Acta Odontologica Scandinavica 2022.

Fissure sealants or fluoride varnish? Factors associated with choice of management method for occlusal caries in Public Dental Service in Norway.

Skudutyte-Rysstad, Rasa; Mdala, Ibrahimu; Uhlen, Marte-Mari Nordsetmoen.
European Archives of Paediatric Dentistry 2022.

Changes in management preference of deep carious lesions and exposed pulps: questionnaire studies with a 10-year interval among dentists in Lithuania.

Stangvaltaite-Mouhat, Lina; Stankeviciene, Indre; Brukiene, Vilma; Puriene, Alina; Drachev, Sergei Nikolaevich.
Caries Research 2022; Volum 56. (5-6) s. 512-523

Oral and dental late effects in long-term survivors of childhood embryonal brain tumors.

Tanem, Kristine Eidal; Stensvold, Einar; Wilberg, Petter; Skaare, Anne B; Brandal, Petter; Herlofson, Bente Brokstad.
Supportive Care in Cancer 2022; Volum 30. s. 10233-1024

Taste and smell function in long-term survivors after childhood medulloblastoma/CNS-PNET.

Tanem, Kristine Eidal; Stensvold, Einar; Wilberg, Petter; Skaare, Anne B; Singh, Preet Bano; Brandal, Petter; Herlofson, Bente Brokstad.
Supportive Care in Cancer 2022; Volum 30. s. 6155-6162

Oral Health among Adult Residents in Vilnius, Lithuania.

Vitosyte, Milda; Puriene, Alina; Stankeviciene, Indre; Rimkevicius, Arunas; Trumpaite-Vanagiene, Rita; Aleksejuniene, Jolanta; Stangvaltaite-Mouhat, Lina.
International Journal of Environmental Research and Public Health (IJERPH) 2022; Volum 19. (1) s.

Teaching radiographic caries detection and treatment planning: A seminar using an audience response system.

Young, Alix; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Torgersen, Gerald R.; Giertsen, Elin.
Caries Research 2022; Volum 56. (3) s. 226-233.

Vedlegg 3: Presentasjoner og postere 2022

Oversikt over presentasjoner og innlegg holdt av TkØs forskere i 2022.

Presentasjoner

CORAL – Connecting ORAL health- and home care services for patients receiving home care in Norway. Hellesø, Ragnhild; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Ansteinsson, Vibeke Elise. 2022, Fagdag for Tannhelseteamet i Helsedirektoratet. Faglig foredrag.

Tannhelsetjenester til hjemmeboende eldre - samhandling med hjemmetjenester og pårørende. Hovden, Ewa Alicja Szyszko; Uhlen, Marte-Mari Nordsetmoen; Ansteinsson, Vibeke Elise; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Hellesø, Ragnhild. 2022, Helsetjenesteforskningskonferansen. Vitenskapelig foredrag.

Tannhelsepersonells erfaringer med tannbehandling av eldre, hjemmeboende pasienter og samhandling med hjemmetjenesten. Uhlen, Marte-Mari Nordsetmoen; Hovden, Ewa Alicja Szyszko. 2022, Fagdag: Gerodontologi. Vitenskapelig foredrag.

The dental service and home-care services, two disintegrated services – us and them. Ansteinsson, Vibeke Elise; Hellesø, Ragnhild; Henni, Silje Havrevold; Hovden, Ewa Alicja Szyszko. 2022, European Association of Dental Public Health. Vitenskapelig foredrag.

Oral healthcare related beliefs among personnel working in home care services in Norway. Hassan, Hero Ibrahim; Ansteinsson, Vibeke Elise; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Hellesø, Ragnhild; Hovden, Ewa Alicja Szyszko. 2022, European Association of Dental Public Health. Vitenskapelig foredrag.

Challenges in providing dental care for non-institutional care-dependent older adults in Norway. Uhlen, Marte-Mari Nordsetmoen; Hovden, Ewa Alicja Szyszko; Skudutyte-Rysstad, Rasa; Ansteinsson, Vibeke Elise. 2022, European Association of Dental Public Health. Vitenskapelig foredrag.

Behovsdrevet innovasjon - et verktøy for samskaping av en vitenskapelig modell for bedre samhandling mellom tannhelsetjenesten og helse- og omsorgstjenesten. Hovden, Ewa Alicja Szyszko. 2022, Samling med helsetjeneste- og brukergruppa i CORAL. Faglig foredrag.

CORAL prosjektet: Design av en kompleks intervensjon gjennom samskaping. Ansteinsson, Vibeke Elise. 2022, Forskningsseminar for tannhelsetjenestens kompetansesentre. Vitenskapelig foredrag.

Oral helse og sunn aldring, med fokus på eldre i hjemmebasert omsorg. Skudutyte-Rysstad, Rasa; Ansteinsson, Vibeke Elise. 2022, Webinar "Leve hele livet - en kvalitetsreform for eldre". Vitenskapelig foredrag.

Tannhelsetjenester for barn utsatt for vold og seksuelle overgrep. Hovden, Ewa Alicja Szyszko. 2022, Forskningsseminar for tannhelsetjenestens kompetansesentre. Vitenskapelig foredrag.

Postere

- Ragnhild Hellesø, Silje Havrevold Henni, Vibeke Elise Ansteinsson, Lubomiła Korzeniewska og Ewa Alicja Szyszko Hovden. «Det må være noen andres ansvar – om samhandling mellom hjemmetjenesten og tannhelsetjenesten»
- Ansteinsson V, Hellesø R, Henni SH, Szyszko Hovden EW. The dental service and home-care services, two disintegrated services – us and them
- Hassan HI, Ansteinsson VE, Skudutyte-Rysstad R, Hellesø R, Szyszko Hovden EA. Oral healthcare related beliefs among personnel working in home care services in Norway.
- Uhlen-Strand M-M, Szyszko Hovden E.A, Ansteinsson V, Skudutyte-Rysstad R. Challenges in providing dental care for non-institutional care-dependent older adults in Norway

